

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 2.....הלכתא למשיחא
- א. בן ארבעים יום ותרי לה בגווייהו מאורתא ועד לצפרא איפרד חזותיה פסולה לא איפרד חזותיה כשרה ... מייתי המירא ארכסא דשערי ואפיא לה בגווייה אישתנאי למעליותא כשרה לגריעותא פסולה.....2
- 3.....הלכה למעשה
- ב. הלוקח טלית מצוייצת מן השוק מישראל הרי היא בחזקתה מן העובד כוכבים מן התגר כשרה מן ההדיוט פסולה.....3
- ג. אין אדם רשאי למכור טלית מצוייצת לעובד כוכבים עד שיתיר ציצייתיה ... שמא יתלוה עמו בדרך ויהרגנו.....4
- ד. רב יהודה רמי תכילתא לפרוזמא דאינשי ביתיה ומברך כל צפרא להתעטף בציצית5
- ה. תפילין כל זמן שמניחן מברך עליהן.....6
- ו. הכל חייבין בציצית כהנים ליום וישראלים גרים ... פומר בנשים מפני שמצות עשה שהזמן גרמא הוא.....7
- ז. וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות.....8
- 9.....הלכתא למשיחא
- ח. כהנים ... ואישתרי כלאים לגבייהו ... בעידן עבודה בלא עידן עבודה לא אישתרי.....9
- 11.....הלכה למעשה
- ט. וראיתם אותו פרט לכסות לילה.....11
- י. מרבה אני כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים.....14
- יא. על ארבע כנפות כסותך ארבע ולא שלש ... לרבות בעלת חמש.....15
- יב. מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

יג. וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כולן ... ורשב"י אומר כל הזריז במצוה ... כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא.....17

הלכתא למשיחא 20
יד. מה נשתנה תכלת ... מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד 21

הלכה למעשה 21
טו. גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת.....21
טז. חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך רב חייא בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי.....22

יז. חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו הן שעשאני ישראל שלא עשאני אשה ... שלא עשאני עבד.....24

דף מג.

הלכתא למשיחא

**א. בן ארבעים יום ותרי לה בגווייהו מאורתא ועד לצפרא
איפרד חזותיה פסולה לא איפרד חזותיה כשרה ... מייתי
חמירא ארכסא דשערי ואפיא לה בגווייה אישתנאי
למעליותא כשרה לגריעותא פסולה**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

כבר התבאר לעיל דף מב: שביצד בודקין¹ את הציצית עד שיודע אם נצבעה בתכלת כהלכתה אם לאו, לוקחין תבן וריר של שבלול ומי רגלים שנתחמצו ארבעים יום ושורין התכלת בכולן מעת לעת אם עמדה בעינה ולא כהתה כשרה, ואם כהתה לוקחין בצק של שעורין שמעפשין אותו למוריים ונותנין את זו התכלת שנשתנית בתוכו ואופה הבצק בתנור ומוציאים התכלת מן הפת ורואין אותה אם כהתה ממה שהיתה פסולה, ואם הוסיף עינה והושחרה יותר ממה שהיתה קודם האפייה כשרה.

הלכה למעשה

ב. הלוקח טלית מצוייצת מן השוק מישראל הרי היא בחזקתה מן העובד כוכבים מן התגר כשרה מן ההדיוט פסולה

מותר מעיקר² הדין לקנות טלית מצוייצת מישראל, אפילו אינו מכירו, ואפילו אינו תגר העוסק תמיד במכירה³. ומכל מקום בזמנינו ראוי להחמיר שלא לקנות מסתם אנשים, אפילו מעידים על כך שנעשית כהלכה, אלא אם כן יודעם ומכירם שהם אנשים נאמנים. (או יקנה טלית מצוייצת, או ציציות, שיש להן תעודת השגחה ממורה הוראה מובהק). וכל שכן אם אותו מוכר חשוד על כך שמוכר טלית מצוייצת שלא נעשית כהלכתה, שאינו נאמן כלל.

מותר לקנות טלית מצוייצת מן הגוי שהוא תגר העוסק תמיד במכירה. ואפילו אין עיסוקו של אותו תגר במכירת טליתות, נאמן⁴. וצריך שיאמר אותו תגר שלקחה⁵ מישראל⁶.

¹ רמב"ם הלכות ציצית פרק ב הלכה ה

² שו"ע ונו"כ או"ח כ א

³ דסתם ישראל בחזקת כשר הוא ובודאי טוואן ושורן ותלאן לשמן אם לא שהוא חשוד. מ"ב שם א

⁴ דאם ימצא בדאי בדבר אחד שוב לא יאמינוהו בדבר אחר. מ"ב ב

⁵ ואע"ג שאסור למכור ציצית לגוי כדלהלן חזקה שלקחה מישראל וכו' היינו שישראל עבר ומכרה לו. מ"ב ו

⁶ ברמ"א כתב מישראל נאמן – ועיין בלבוש דמוכח מיניה שא"צ התגר לומר שקנה מנאמן דאפילו מסתם ישראל כשר כמו בישראל שקנה מישראל וכן משמע משאר אחרונים ואפשר דגם הרמ"א סובר כן ותיבת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

יש אומרים שאין התגר הגוי נאמן אלא על טלית שהיא מצויינת, אבל על ציציות בלבד, אינו נאמן. ומכל מקום אם הוא תגר העוסק רק במכירת ציציות, נאמן גם לענין ציציות⁷.

גוי שאינו תגר, אלא מוכר באקראי, אינו נאמן. ואם קנה ממנו טלית מצויינת, פסולה⁸, צריך להחליף הציציות באחרות כשרות, ואין הדבר מועיל שיתיר הציציות ויקשרם מחדש⁹.

השולח ציציות¹⁰ לחבירו ביד גוי, צריך שיהיו צרורות וחתומות בשתי חותמות חותם בתוך חותם. וכל זה דוקא כשיש לחוש שמא יחליפן הגוי, כגון שהציציות הכשרות דמיהן יקרים, ואם יחליפן הגוי בציציות אחרות, יש לו תועלת ממעשה זה. והוא הדין בכל זה לענין ישראל החשוד על כך, שהשולח בידו ציציות, צריך שיהיו צרורות וחתומות חותם בתוך חותם.

המוצא ציציות בשוק¹¹, (ואין בהן סימן כלל), אם נראה הדבר שהן עשויות כהלכתן, דהיינו שכל אחד מהחוטים שזור כפול שמונה, (כפי שנוהגים לעשות בזמן הזה), ואחד מארבעת החוטים ארוך יותר, כדי שיכרכו בו החוליות, רשאי להקל להשתמש בהם. וכן המוצא טלית מצויינת, (ואין בה סימן כלל), רשאי ללובשה ולברך עליה.

ג. אין אדם רשאי למכור טלית מצויינת לעובד כוכבים עד שיתיר ציציותיה ... שמא יתלוה עמו בדרך ויהרגנו

נאמן קאי על התגר שהוא נאמן בדיבורו והוסיף הרמ"א זה להורות לנו הסברא דדוקא על דיבורו סמכין ומאמינין לו דלא מרע נפשיה לומר שקר משא"כ בסתמא לא מרע נפשיה עי"ו. מ"ב ג

⁷ עיין במ"א שכתב דוקא גבי טלית בציציותיה סמכין על סברא זו ומאמינין לו משום דאין דרך לנכרי לתלות ציצית בבגדו אבל לקנות ציצית אסור אף מתגר שמא לא היה הטויה והשוזרה לשמה וכן פסק המ"ו ודה"ח ויש מקילין בזה ועיין בארדה"ח ובישועות יעקב שהסכימו דהיכא דעסק התגר הוא לקנות ציצית מישראל ולמכור מותר מתגר. מ"ב ד

⁸ שמא הוא בעצמו עשה הציצית בהבגד וכ"ש דאסור לקנות ממנו ציצית דשמא לא נטוה לשמה וא"כ פשוט דאפילו אם ירצה להתירם מהבגד ולקשרם מחדש אסור. מ"ב ה

⁹ בה"ל שם ד"ה הלוקח

¹⁰ מ"ב שם

¹¹ מ"ב שם ובסי' יא ס"ק א ושם כתב שהרמב"ם ס"ל דפסולים אפילו פסוקים ושזורים פסולים דמרה איניש לעשות חומין כעין ציצית וא"כ שמא לא נעשה לשם ציצית והמ"מ חולק וגם בכ"מ כתב דהרמב"ם בתשובה חזר בו אח"כ עכ"ל המ"א והגר"א בביאוריו בסימן ש"א כתב דהדין הוא עם הרמב"ם כמו שכתב בראשונה עי"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אסור למכור טלית¹² מצוייצת לגוי¹³. והוא הדין בזה לענין גויה¹⁴. ואין לחלק בזה בין גוי שאינו תגר, לגוי שהוא תגר¹⁵.

וכן אסור להפקיד או למשכן¹⁶ טלית מצוייצת ביד הגוי, אלא אם כן לפי שעה. וכן אסור להשאיל טלית מצוייצת לגוי. וכן אסור להטיל ציציזות בטלית של גוי. וכן אסור ללמד הגוי סדר הטלת הציציזת בבגד. והרואה טלית מצוייצת ביד הגוי, ראוי שיקננה מידו.

מותר למכור לגוי בגד של ארבע כנפות שאין בו ציציזות, ואפילו הוא בגד העשוי לצורך מצות ציציזת¹⁷, ויש בכנפותיו נקבים כדי להטיל בהם ציציזות.

ד. רב יהודה רמי תכילתא לפרזומא דאינשי ביתיה ומברך כל צפרא להתעטף בציציזת

הלן בטליתו אפילו טלית קטן בלילה, צריך לחזור ולברך עליו בבקר אף אם לא פשטו, מכיון שקיי"ל לילה לאו זמן ציציזת הוא, א"כ היה שעת הפטור מפסיק בין חיוב לחיוב, ואין לך היסח הדעת גדול מזה¹⁸, לפיכך יברך עליו

¹² שו"ע ונו"כ שם ב

¹³ בשו"ע הביא הטעם שמא יתלוה ישראל עם עובד כוכבים זה בדרך ויחשוב שישראל הוא שהרי יש לו ציציזת בבגדו, ויהרגנו. וטעם זה אינו שייך בימינו, אולם בגמ' איתא טעם נוסף משום זונה ופירש"י פירוש אחד משום זונה, שמא יש לעובד כוכבים זה זונה ישראלית ותבעל לו לפי שסבורה היא שישראל הוא שהרי עמוף הוא בציציזת, ואינה יודעת שבביאה זו היא עוברת על לאו "לא תתחתן עם" האמור בבעילת עובדי כוכבים. פירוש שני (מובא במ"ב) שיתננה לזונה באתננה ותאמר שישראל נתן לה וא"כ כ"ש דאסור למכור לנכרית מטעם זה, וטעמים אלו שייכים אף בזמן הזה. מ"ב שם ז והבית יוסף כתב ששני הטעמים אמת. והרמב"ם נקט את היותר מצוי ויותר המור.

¹⁴ מ"ב ז

¹⁵ דגם הוא חשוד על שפיכת דמים וג"ע. מ"ב שם ו

¹⁶ ובביאור הלכה כתב שבביאור הגר"א מבואר עוד נפקא מינא בין הטעמים לדין השו"ע שם שאסור להפקיד ולמשכן לגוי, ואיסור זה הוא רק מצד שאנו חוששים גם לטעם שמא יהרגנו ולכן גם בהקפדה והשאלה שייך חשש זה. [ומסתפק שם אם בזמן הזה שאין חשש שיהרגנו כמו שכתב החיי אדם הנ"ל יהא מותר להשאיל ולהפקיד ציציזת לגוי].

¹⁷ מ"ב ח

¹⁸ שאע"פ שלא פשטו, הזמן גורם להפטר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בבוקר. ויש חולקין¹⁹ בזה כיון דכסות יום חייב אף בלילה לדעת מקצת הפוסקים, וספק ברכות להקל ומ"מ נכון לכוון לפטור אותה בטלית גדול²⁰.

ולדעה ראשונה טוב למשמש בהן בשעת ברכה בבקר, שהרי זה כאילו לובשם באותו פעם ויברך. ומי שלובש טליתו קודם שיאור היום, מן הדין²¹ צריך שימשמש בהן כשיאור היום ויברך.

וכל זה²² כל זמן שלא פשטו, אבל אם פשטו על דעת שלא ללובשו תיכף צריך לברך אח"כ כשלובשו לכו"ע, ומ"מ לכתחלה אין נכון לעשות עצה זו כדי שיתחייב בברכה לכו"ע משום ברכה שאין צריכה לדעת הפוסקים.

הישן ביום²³ שינת הצהרים ומסיר מעליו הט"ק יש דעות בין הפוסקים אם זה בכלל היסח הדעת ע"כ מהנכון שעכ"פ יכסה בו בשעת השינה וכשלובשו אח"כ אין צריך ברכה לכו"ע.

ה. תפילין כל זמן שמניחו מברך עליהן

כבר התבאר במסכת סוכה דף מו. שאם מניח תפילין כמה פעמים ביום²⁴, צריך לברך עליהם בכל פעם אם היה בדעתו להחזירן, רק לאחר זמן מרובה כשעתיים או שלוש²⁵ או שישן שינת קבע של חצי שעה על מיטתו אף שנשאר עליו תפלה אחת²⁶. ובמצב זה אפילו אם אח"כ שינה דעתו ולבשן תיכף, או אפילו שהיה בדעתו להחזירן תיכף אך אח"כ נשתהא הדבר, והסיד דעתו בינתים, חייב לחזור לברך.

¹⁹ ב"ח וט"ז ואליה רבה

²⁰ מ"ב שם מב

²¹ מ"ב מג

²² מ"ב שם מב

²³ מ"ב שם

²⁴ שו"כ ונו"כ כה יב

²⁵ שו"ע הרב שם כט

²⁶ בה"ל ד"ה והכי נהוג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

י"א²⁷ שגם אם כשסילקן או הזיזים ממקומם היה דעתו להחזירם תיכף, ואפילו אם לא שינה מקומו כלל בינתיים, צריך לברך עליהם כל פעם, וי"א²⁸ שאינו צריך אם הסירם וכל שכן אם הזיזים ממקומם אפילו שינה מקומו, כיון שהיה דעתו להחזירם תיכף. ואם בשעת ברכה היה דעתו שאח"כ יסלקם ויחזור ויניחם, לכו"ע אין צריך לחזור ולברך.

ואם חלץ התפילין בסתם, אם השל יד עדיין עליו רשאי לחזור וללבוש השל ראש בלי ברכה, ואם כבר חלץ שניהם, חוזר ומברך. אך החולצן בתוך התפלה, אפילו בסתמא, דינו כחולצן ע"מ להחזירן.

נשמטו לגמרי ממקומם וממשמש בהם להחזירם למקומן, צריך לחזור ולברך עליהן לכו"ע שכיון שנשמטו שלא מדעתו אינו מועיל כלום מה שבדעתו לחזור ולהניחן על מקומן, ואם אינו מחזיר אלא אחד מהן מברך כמי שאינו מניח אלא תפלה אחת. אך אם נשמטו במקצת ממקומן אף דצריך להחזירן על מקומן, אין צריך לחזור ולברך²⁹.

עכשיו³⁰ נהגו שבעת התפילה אפילו אם נשמטו התפילין ממקומן שלא בכוונה, ומחזירן למקומן אעפ"כ אין מברכין עליהם³¹.

נתהפכה הרצועה, דינו כנשמטו ממקומם וא"צ לברך שנית כשמסדרה כהוגן, אך אם מתחילת הלבשה היתה הרצועה הפוכה במקום ההידוק בראש או ביד, אזי לא היה לברכה על מה לחול, וכיון שהפסיק באיזה דיבור או התחיל בתפילה, צריך לברך שוב.

המחליף תפיליו בתפילין אחרים, ולא היה דעתו עליהם בשעה שבירך, מברך שוב, אפילו אם מניח מיד את התפילין השניים, אך מכל מקום מהנכון לחשוש לסברת הפוסקים שאם מניחם מיד אין צריך לברך, ויעשה הפסקה מועטת בהיסח הדעת לדבר אחר או לעשות צרכיו.

ו. הנל חייבין בציצית כהנים לויים וישראלים גרים ... פוטר בנשים מפני שמצות עשה שהזמן גרמא הוא

²⁷ דעת המחבר שם

²⁸ דעת הרמ"א שם

²⁹ מ"ב שם מה

³⁰ שו"ע הרב שם לב ומ"ב מד שם בשם השל"ה

³¹ ומעם למנהג שלא הצריכו לחזור ולברך אלא בלבוש תפילין כל היום ונשמטו ממקומן שלא בשעת התפלה, שלא היה דעתו עליהן כלל, אבל אנו שאין לובשין אותם אלא בשעת התפלה ואז מסתמא אינו מסיח דעתו מהם, והוא מרגיש בשעה שנשמטין ממקומן, והרי זה כמוזיון בעצמו ממקומן על מנת להחזירן מיד למקומן שכבר נתבאר דאינו צריך לחזור ולברך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

נשים³² פטורות ממצות ציצית³³, מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא, שהרי לילה לאו זמן ציצית הוא³⁴, וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות³⁵.

ואפילו יש לה בגד שיש בו ארבע כנפות, רשאית ללבושו מבלי להטיל בו ציצית. ולמנהג הספרדים ועדות המזרח, אסור לאשה לברך על הציצית, וראוי שלא ילבשו הנשים טלית כלל. ואף למנהג האשכנזים הנוהגים שהנשים מברכות על מצות עשה שהזמן גרמא³⁶, לענין מצות ציצית ראוי שלא ילבשו הנשים טלית כלל³⁷.

ראוי ונכון להנך את הקטנים לקיים מצות ציצית, ולהלבישם בטלית קטן החל מגיל שש שנים ומעלה. ויש נוהגים ממדת חסידות להנך הקטנים ולהרגילם במצות ציצית החל מגיל שלש שנים. וקטן היודע להתפלל בבית הכנסת ולהתעטף בטלית גדול, ראוי ונכון שיקנה לו אביו טלית גדול.

יש מהאשכנזים שנהגו שאין הרווקים לובשים טלית גדול כלל. ומנהג הספרדים אינו כן.

ז. וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות

³² שו"ע ונו"כ יז ב

³³ וכן עבדים

³⁴ מ"ב שם ג

³⁵ אפילו מדרבנן דהוקשה כל התורה לתפילין דכתיב בהו למען תהיה תורת ה' בפיך וכמו דפטורות מתפילין דאיתקיש לת"ת דכתיב בה ושננתם לבניך ולא לבנותיך כן פטורות מכל מ"ע שהזמן גרמא ועבדים ילפינן בג"ש לה לה מאשה דכל מצוה שהאשה פטורה גם העבד פטור. מ"ב שם ג

³⁶ דאף מי שאינו מצווה ועושה יש לו שכר ושייך לומר וציונו כיון שהאנשים נצטוו גם הם יש להם שכר. מ"ב

ד

³⁷ טומטום ואנדרוגינוס, חייבין מספק, דספק תורה לחומרא ויתעטפו בלא ברכה ומשמע מזה דדבר שחיובו רק מדרבנן כגון טלית שאולה אחר ל' יום וכנ"ל בסימן י"ד או בגד שחיובו רק מטעם ספק כגון בגד שחציו פתוח וחציו סתום וכנ"ל בסימן י" ס"ז רשאין לילך בו בלא ציצית ועיין בפמ"ג שכתב עוד כעין זה ואולי דיש להחמיר בכל זה מפני מראית העין. שו"ע ומ"ב שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

כבר התבאר במסכת חגיגה דף ד. וקידושין דף כט. שכל מצות³⁸ עשה שהיא מזומן לזמן ואינה תדירה, נשים פטורות, חוץ מקידוש היום, ואכילת מצה בלילי הפסח, ואכילת הפסח, ושחיטתו, והקהל, ושמהה, שהנשים הייבות³⁹.

הלכתא למשיחא

ח. כהנים ... ואשתרי כלאים לגבייהו ... בעידן עבודה בלא עידן עבודה לא אשתרי

כבר התבאר במסכת יומא דף סט. שבגדי כהונה⁴⁰ מותר ליהנות בהן, לפיכך לובשם ביום עבודתו⁴¹ ואפילו שלא בשעת עבודה⁴².

י"א⁴³ שהאבנט אסור ללבושו שלא בשעת העבודה מפני שהוא שעמנו. ויש מתירים⁴⁴ אף באבנט, וכהן גדול בחשן ואפוד⁴⁵, כדלהלן.

³⁸ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יב הלכה ג.

³⁹ ומדרבנן יש נמי כמה דברים שאע"פ שהן מצות עשה שהזמן גרמא נשים הייבות כמו שמנאם רבינו בפי' המשנה דמס' קידושין על מתני' כל מצות וכו' שהן מקרא מגילה נר חנוכה נר שבת ותפלה וההלל וכו' יעו"ש ובוה אתי שפיר דלא גרסינן הכא בדברי רבינו וקידוש היום דיו"ט כמ"ש הר"ב לח"מ ז"ל דקידוש יום טוב אינו מן התורה אפי' לאנשים כמ"ש הרב המגיד בפכ"ט מהל' שבת. בארות המים .

⁴⁰ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ח הלכה יא

⁴¹ משמע שאם אינו יום עבודתו, אע"ג שהוא במקדש אסור ללבושו ואע"ג שאינו לובש אבנט ואין בו משום כלאים וכן דייק בהר המוריה כאן וצ"ע.

⁴² דמאי דאיתא אף שלא בשעת עבודה התם לאו משום כלאים קאמר אלא משום משתמש בבגדי קדש וכדמסיים בה מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהם אבל הבגד של כהונה שיש בו כלאים שלא בשעת עבודה במקדש אף על גב דלית ביה משום משתמש בבגדי כהונה משום כלאים מיהא אית ביה. כסף משנה הלכות כלאים פרק י הלכה לב

⁴³ דעת הרמב"ם שם והלכות כלאים להלן. ועיין בכס"מ דפשיטא ליה כרב אשי דבגדי כהונה לית בהו משום כלאים משום דקשים הם וחילק שהיינו לענין הצעה, אבל ללבוש אפילו שהם קשים אסור.

⁴⁴ הראב"ד ודעימיה מובא להלן.

⁴⁵ ועיין שו"ת הרדב"ז כלי המקדש שם שכתב אף לדעת הרמב"ם שחשן ואפוד אף על פי שהיה בהם תכלת שהוא צמר ושש שהוא הפשתן מ"מ קשין היו שהרי כ"ח חומין היו. ובגד הנארג מכ"ח חומין קשה הוא וכ"ש עם חומי זהב ולפיכך אין בהם משום כלאים ומותר ללבושם אפילו שלא בשעת עבודה. אבל מעשה האבנט אינו קשה שהרי רקום היה בצמר ויש בו כלאים של תורה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

י"א שעל אף שבגדי כהונה ליהנות נתנו זהו רק בדרך לבישה, אך אסור לישון בהם⁴⁶. וי"א⁴⁷ שאסור ליהנות מבגדי כהונה בלילה. ולפיכך לא היו הכהנים השומרים בבית המקדש ישנים בבגדי כהונה אלא מקפלין אותן ומניחין אותן כנגד ראשיהן⁴⁸, ולובשין בגדי עצמן וישנים על הארץ, כדרך כל שומרי הצירות המלכים שלא יישנו על המטות.

אע"ג שי"א⁴⁹ שבגדי כהונה קשין הן מ"מ לדעתם בלבישה לא הותר קשין ולוקה עליהן, לפיכך י"א⁵⁰ שכהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני האבנט וכן כהן גדול⁵¹ מפני החושן והאפור⁵²

⁴⁶ כס"מ בדעת הרמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ח הלכה ו
⁴⁷ מרכבת המשנה בהלכות בית הבחירה שם והלכות כלי המקדש. וצ"ל שדוקא שלא בשעת עבודה שהרי חייב להעלות אברים ופדרים שלא נתעכלו וא"כ צ"ע כיון דהוי עבודה ומותר בהם מינו דשרי בעבודה שיותר גם בלא עבודה כמו ביום. ואולי הוא גזירה דרבנן דילמא יישן בהם.
⁴⁸ והאבנט שהיה בו כלאים לדעת הכס"מ לעיל כיון שהיה קשה אין בעיה להציע משום כלאים שרק בלבישה אסור כדלעיל.

⁴⁹ בכסף משנה כלאים פרק י הלכה לב פשימא ליה הכי "שכתב אבל אי קשיא הא קשיא דאמרינן בפרק בא לו בגדי כהונה קשים הם אצל כלאים. וי"ל דלא אמרן כן אלא להצעה דלא מיתסרא אלא מדרבנן אבל להעלאה דאסירא מדאורייתא אפילו בקשין אסור". וכן נמי בהל' כלי המקדש מובא לעיל. אבל בשער המלך שם כתב "דודאי סתמא דתלמודא התם פ' בא לו דקא' ה"נ מסתברא דכנגד ראשיהן דאי ס"ד תחת ראשיהן ת"ל משום כלאים ע"כ דלאו היינו משום דס"ל דקשין יש בהן משום כלאים אפי' בהצעה דא"כ ת"ל מתני' דפ"ט דכלאים דקתני הכרי' והכסתות אין בהם משום כלאים וה"ט משום דקשים הם כמ"ש הרע"ב ז"ל שם אלא ע"כ דתלמודא התם בעי למימר דבגדי כהונה לא מיקרו קשים ויש בהן משום כלאים ופסק הרע"ב כסתמא דתלמודא דהתם כנ"ל".

⁵⁰ רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה לב

⁵¹ וולכאורה קשה מהא דהודיעו את שמעון הצדיק מה עשה לבש בגדי כהונה וכו' דקשה ולדידך מי ניחא אפי' תימא בגדי כהונה ניתנו ליהנות אכתי האיך לבש שמנה בגדים דהאבנט הוא שעטנז ואפי' תימא ששינה ונטל אבנט של בון דיום הכיפורים אכתי חשן ואפור שעטנז. אין כאן קושיא דמאן ימר ששמעון הצדיק לבש שמנה בגדים דלמא קס"ד הש"ס שלבש ד' בגדים של יזה"כ וכמדומה שראיתי כן במדרש. מרכבת המשנה הלכות בית הבחירה פרק ח הלכה ו

⁵² והא דהרמב"ם הזכיר רק אבנט, יש לתרץ דאבנט היה מרוקם צמר ורך. היה אבל חשן ואפור ארוגים היו ואפשר שהיו קשים ואינם כלאים. עוד י"ל דלגבי כ"ג דכתיב ביה ומן המקדש לא יצא הותר כלאים לגביה אבל כהן הדיוט לא הותר לו אלא בשעת עבודה כדמשמע בסוגיית ערכין. ומיהו בתוספתא משמע כדברי הראב"ד דתניא ובגדי כהנים ובגדי כ"ג אין בהם משום כלאים ובגדי כ"ג היוצא בהם למדינה חייב ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת פטור מפני שהם ראויים לעבודה ע"כ. ואפשר לחלק לדעת רבינו דוקא של כ"ג בין לשרת בין שלא לשרת פטור לפי שכל שעה שירצה היה עובד אבל בגדי כהן הדיוט בשעת עבודה פטור ושלא בשעת עבודה חייב ולא תסמוך על מה שכתבתי הכא עד שתעמוד על מה שכתבתי בהלכות כלי המקדש. רדב"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה⁵³ שהיא מצות עשה כציצית, ועשה דוחה ל"ת ואינו דוחה אלא בזמן החיוב. וי"א⁵⁴ שבגדי כהונה הותרו כל היום במקדש ואין בהם משום איסור כלאים, ורק אם יצא חוץ למקדש לוקה, ואפי' עראי אסור לצאת חוץ למקדש. ויש מתירינן⁵⁵ אפי' בלילה במקדש עד זמן שינה, ולדעתם אף ציצית בלילה הותרה בכלאים⁵⁶ שלגמרי התירתו התורה.

הלכה למעשה

ט. וראיתם אותו פרט לכסות לילה

כבר התבאר במסכת שבת דף כז: וזבחים דף יח: שלילה לאו זמן ציצית הוא⁵⁷, שהרי נאמר בתורה (במדבר טו פסוק לט) וראיתם אתו, פרט ללילה שאינו זמן ראיה⁵⁸. לדעת הרמב"ם כל מה שלובש בלילה פטור, אפילו הוא מיוחד ליום, ומה שלובש ביום חייב ואפילו כסות מיוחדת ללילה. ולהרא"ש כסות המיוחד ללילה פטור אפילו לובשו ביום, וכסות המיוחד ליום ולילה חייב, אפילו לובשו בלילה.

⁵³ ועיין צפנת פענח שבירוש' כלאים פ"ט ה"ב דאף במקדש אסור ללובשם אף דרך ארעי ובתוס' מנחות דף מ"א ולכאורה י"ל דרק ללבוש שלא בשעת עבודה אסור אבל אם לבשם לצורך עבודה י"ל דאינו מחוייב לפושטם אח"כ אף הכלאים וכעין הך דקדושין דף נ"ד ובתוס' שם דף ס"ו וביומא דף ס"ט אך מלשון הירוש' לא משמע כן.

⁵⁴ ראב"ד בהשגות כאן. ותוס' מנחות מ"א א' וחולין ק"י ב' והרא"ש בה' ציצית ס"י ב' ובה' כלאי בגדים ס"י כ' וכן פסק בתשו' שאגת ארי' ס"י כ"ט ומש"כ הר"ש בפ"ק דכלים מ"ט דאסור שלא בשעת עבודה היינו כשנכנסין לתקן אבל כשלבשו לעבודה מותרין בו כל היום כ"ז שלא יצאו לחוץ שלא ניתנה תורה למלאכי השרת והרש"ם דף קנ"א פסק כרבנו

⁵⁵ ראב"ד בהשגותיו על הרז"ה ספ"ק דביצה, והתוס' במנחות נסתפקו בזה ועי' בשעה"מ שהראב"ד כתב דלילה נמי עידן עבודה מקרי שהרי אברים ופרקים קרבינן כל הלילה יע"ש ולכן הנכון שדעת הראב"ד ז"ל כדעת ר"ת שכתבו התוס' במנחות דמ"ה ד"ה תכלת ובפ' כל הבשר דף ק"י ע"ב ד"ה טלית שאולה יע"ש ודוק.

⁵⁶ ר"ת בתוס' מנחות מ' ב' ד"ה תכלת והרא"ש בריש ה' ציצית

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם יח א

⁵⁸ מ"מ מותר לצאת לר"ה בליל שבת בטלית עם הציצית ולא הוי משוי שהם נוי הבגד ותכשיטיה. מ"ב שם א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ולפיכך לדינא ספק ברכות להקל⁵⁹, ואין לברך אלא כשלוש ביום כסות המיוחדת ליום. ואחר תפלת ערבית, אף על פי שעדיין יום הוא, אין לברך עליו.

אבל בין השמשות מותר לברך עד צה"כ⁶⁰ דהלא בציצית לא כתיב יום רק וראיתם אתו משמע כל זמן שנוכל לראות, ויש מחמירים, אך אם זה גופא הוא מסתפק אם כבר הגיע בין השמשות בודאי יוכל לברך⁶¹.

אולם כל זה לענין ברכה להקל⁶² אך אין ללבוש כסות של לילה שיש בו ד' כנפות ביום, כשאינן בה ציציות שהרי נכנס בספק אם מחוייב להטיל בה ציצית או לא, ונמצא שהוא בספק מבטל עשה של מצות ציצית⁶³. והוא הדין שאין ללבוש בלילה כסות של יום שיש בה ד' כנפות ואין בו ציציות.

ובתענית צבור⁶⁴ כשלושין טלית במנחה יסיר את הטלית כשיגיע לברכו מאחר שעכשיו אין לובשין הטלית אלא למצות ציצית אם יהיה עליו יראה כאילו סובר דלילה זמן ציצית הוא.

ומ"מ הש"ץ לפני העמוד אם אין הולך במלבוש העליון שאין כבוד הצבור בכך פשיטא שלא יסיר הטלית מעליו.

ובליל יום כפורים⁶⁵ יתעטף בעוד יום ויברך עליו, אבל אם איחר להתעטף עד לילה שוב לא יברך⁶⁶, ונוהגים לישראל מעוטפים בטלית גם בלילה עד אחר תפילת ערבית,

⁵⁹ רמ"א שם

⁶⁰ כ"מ ממנ"א ס"ק ד וכן פסק בעל דרך החיים ובספר מטה אפרים ראיתי שמחמיר בזה. מ"ב שם ז

⁶¹ דבלא"ה דעת התוספות והרא"ש דכסות יום חייב בלילה והגר"א בביאוריו מצדד ג"כ לשיטה זו ע"ש. מ"ב

שם

⁶² מ"ב שם ב

⁶³ הפמ"ג במש"ז סק"א. מסתפק בכסות לילה שהטיל בה ציצית ונמלך ללבשה ביום, אם פסולה משום תעשה ולא מן העשוי, כיון שבשעת עשייתה היתה פטורה, או כיון שאין הוא מחוסר מעשה אין בזה משום תעשה ולא מן העשוי. אמנם באשל אברהם בוטשאטש (מהדו"ת) צידד שלא שייך בזה תעשה ולא מן העשוי כיון שגם בשעת העשייה היתה הברירה בידו ליחד הכסות ליום, ואף שעתה סבור ללבושה בלילה, אולי הכוונה לבד אינה גורמת תעשה ולא מן העשוי, וסיים בצ"ע. ובכף החיים הביא משו"ת נאות דשא שהכריע ששייך בזה תעשה ולא מן העשוי. אך כתב שם שכסות יום שיחדו ללילה וחזר ויחדו ליום א"צ להתיר הציצית שאין בזה משום תעשה ולא מן העשוי. ועיין כף החיים ס"ק ג

⁶⁴ מ"ב שם ד

⁶⁵ רמ"א שם

⁶⁶ דשמא הלכה כהרמב"ם מ"ב שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

להידמות למלאכים שמעוטפים לבנים⁶⁷, ועפ"י יסודות האר"י ז"ל ותלמידיו כן יש לנהוג גם בכל ליל שבת עד לאחר תפלת ערבית.

מנהג העולם להקל אף לכתחילה ואין נמנעים מלהטיל ציצית בלילה⁶⁸, והמחמיר יחמיר לעצמו⁶⁹.

אם לובשים הטלית רק לצורך כבוד גרידא ולא לשם מצוה אין חשש ללבשו בלילה. אך אין ללובשו לשם מצוה, שמא הלכה כרמב"ם.

ולפיכך שליח ציבור, אם אין הולך במלבוש העליון⁷⁰ יתעטף בטלית וגם במעריב משום כבוד הציבור⁷¹, וכל העובר לפני התיבה צריך להתעטף. ואף האומר קדיש יתום לפני התיבה יתעטף מפני כבוד הציבור ואין מברך עליו⁷².

וכן גדול הדורש בציבור במקום שנוהגים שמתעטף בטלית, וכן חתן בעת חופתו בקהלות הספרדים שנוהגים שמתעטף בטלית וכל כיוצא בזה, ובכל אלו לא יברך על

⁶⁷ מ"ב שם ו

⁶⁸ ואין בזה משום תעשה ולא מן העשוי, הפמ"ג (מש"ז סק"א) כתב דאם עשאן בלילה כשרים, ומעמו דאין מחוסר זמן לבו ביום. והבינו האחרונים (תהלה לדוד סק"א, מנחת יצחק ח"ט סימן ח אות ה, ועוד) בדבריו דמ"מ לכתחילה אין ראוי לעשות כן דמ"מ הוי מחוסר זמן. אמנם הכרעת האחרונים דאין לחוש בכך דהרי סוכה ואגד הלולב נמי עושין אותה קודם זמן חיובה, וכן כתיבת תפילין מותר בלילה. כ"כ הביכורי יעקב (תוספת ביכורים תרכה סק"ד), הגהות חכמת שלמה, תהלה לדוד (שם), דעת תורה, שו"ת מהרש"ג (ח"ב סימן עד אות ב), ערוך השולחן (סימן יד ס"ז), שלמת יוסף (סימן ב), באר משה (ח"ח סימן מז), מנחת יצחק (שם) הליכות שלמה (תפלה, פ"ג סכ"ג ובדבר הלכה סקל"ג). וכן הובא מהחזו"א (דינים והנהגות פ"ב אות יא), ובארחות רבינו (ח"ג עמוד קפח) שכן נהג החזו"א למעשה. וכן הביא בספר הליכות ישראל (או"ח סימן ז) שמצא בספר אחד (ספר מצות תפילין להשל"ה, בהידושי תורה בסוף הספר מאת המו"ל סימן ב עמוד רכה) שהח"ח נשאל בזה והשיב שאמנם האחרונים מדברים בזה אבל הוא מותר. ועוד כתב שם בהליכות ישראל שכן משמע מדברי המשנ"ב בסימן יא (סקס"ו) שכתב דאם עשה חוליא אחת בערב שבת עם חשכה, צריך להשלים תיכף אחר השבת, דאי לאו הכי עובר על דברי חכמים, ומשמע דמותר לכתחילה להטיל ציצית בלילה (אולם כתב שיש לדחות דשאני התם דכבר עשה הציצית מדאורייתא בערב שבת מבעוד יום, ובמוצאי שבת רק משלים המצוה דרבנן, ובפרט שעושה כן כדי שלא יעבור על דברי חכמים).

⁶⁹ בספר שולחן הטהור (סימן יח ס"א) כתב דכיון דלילה לאו זמן ציצית אסור לתלות בה ציצית, וכן בספר חיי משה (סימן יח סק"א) הביא מתוספת חיים על חיי אדם (כלל יא אות ע) דכמדומה דמנהג העולם שלא לעשות ציצית בלילה, וראה בשו"ת שלמת חיים (סימן לב) שכתב להחמיר לכתחילה דהא אף באגד הלולב כתבו שלכתחילה יעשו ביום, וכ"כ בספר אפיקי מנינים (סי"א סק"ב) אמנם מטעמא אחרינא [והיינו משום דדעת מהרש"ל להחמיר כמ"ד דכלי קופסא חייבים בציצית, ולדידיה י"ל דכיון דבעשייתה הוא מקיים המצוה והוא גמר מצוה א"כ אפשר דפסול כשעשאה בלילה].

⁷⁰ מ"ב שם ד

⁷¹ ומ"מ נראה דהש"ן הלובש טלית בלילה א"צ לבדוק הציצית דבכגון זה בודאי נוכל לסמוך על חזקתן שמכבר. מ"ב שם ב

⁷² מ"ב שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

עיטוף הטלית כיון שהוא כבר לילה, ונכון שיכוין מפורש שאינו מתעטף בו לשם מצוה אלא לכבוד בעלמא.

ט"ק אף אם פשטו בלילה מאיזה סיבה שהיא, אין שום מניעה לחזור וללבשו.

י. מרבה אני כסות סומא שישנה בראיה אצל אחרים

עוד התבאר שם שאע"ג שממעטים⁷³ אנו כסות לילה כיון שהיא בזמן שאין יכול הלובשה לראותה, וגם אחרים אין יכולין לראותה, אבל כסות סומא אף על פי שאין הלובשו רואהו, מרבינן בגמ'⁷⁴ (דברים כב פסוק יב) אֲשֶׁר תִּכְסֶה פָּהּ שֶׁהִיא חַיִּיבַת בְּעִיצִית, כיון שאחרים רואין אותו⁷⁵ וקרין ביה וראיתם אתו.

ופשוט שיכול⁷⁶ לברך ג"כ עליה⁷⁷, אך שיבדוק את עיצויותיה מתחלה במשמוש ידיו או יבקש לאחר לבדקם

יש⁷⁸ נוחגין להסתכל בעיצית כשמגיעים לזראיתם אותו וליתן אותם על העינים, גם נוחגין קצת לנשק העיצית בשעה שרואה בה, ומנהג יפה הוא משום חיבוב מצוה. וכל המעביר עיצית על עיניו כשקורא פרשת עיצית יהא מובטח שלא יבא לידי סמוי עינים⁷⁹. אך גם⁸⁰ סומא שיש לו לאחוז העיצית

⁷³ שו"ע ונו"כ שם יז א

⁷⁴ מדרש תנחומא שלה טו. מבואר שמרבים כסות סומא כיון שכתיב 'למען תזכרו' הרי נתן ראייה [וראיתם אותו] ונתן זכירה [למען תזכרו], זכירה למי שאינו רואה וראיה למי שהוא רואה, וסומא אף שאינו רואה אך הוא זוכר. ובספרי שלה קטו ג"כ למד זאת מפסוק אחר, דכתיב 'והיה לכם לעיצית' מ"מ לרבות אף הסומא. ומהפסוק 'אשר תכסה בה', למדו שם שדוקא דבר שמתכסה בו חייב בעיצית למעט כרים וכסתות שאינם חייבים.

⁷⁵ והסברא נותנת לרבות כסות סומא ולמעט כסות לילה משום דכסות סומא ישנו עכ"פ בראיה אצל אחרים אבל כסות לילה אינו בראיה אצל אחרים. מ"ב שם ב

⁷⁶ מ"ב שם א

⁷⁷ שם, וכ"כ בכף החיים בשם הבן איש חי (שנה א פר' לך אות טו), דלא חיי' לדעת ספר העיתים להרב הברצלוני ז"ל. ובפרט לפי מה שכתב בשו"ת הלכות קמנות (ח"ב סי' לח) דאף לדעה זו מ"מ מדרבנן הסומא חייב וא"כ ודאי דצריך לברך.

⁷⁸ שו"ע ונו"כ כד ד

⁷⁹ מ"ב שם בשם הקדמונים

⁸⁰ מ"ב שם ז משבות יעקב ח"ב סימן לח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הכנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בידו בשעת קריאת שמע, לא יעבירם על עיניו משום דמיחזי כחוכא ואיטלולא.

דף מג:

יא. על ארבע כנפות כסותך ארבע ולא שלש ... לרבות בעלת חמש

עוד התבאר שם דכתיב (דברים כב פסוק יב) גְדָלִים תַּעֲשֶׂה לָךְ עַל אַרְבַּע כְּנָפוֹת כְּסוּתְךָ וּגו', לפיכך⁸¹ אין חייב לעשות ציצית אלא בטלית בת ארבע כנפות, דהא כתיב ארבע, אבל בת שלש כנפות פטורה מציצית.

אין חילוק בין אם בתחילת עשייתו היו שלוש, ובין שהיו ארבע וחתך אח"כ כנף אחד ועשה עגול, ואפילו לאחר שכבר הטיל בה ציצית בארבע כנפותיה⁸², פטור מציצית⁸³.

ואם יש לה יותר מארבע, חייבת, מדכתבה רחמנא (שם) אֲשֶׁר תִּכְסֶה בָּהּ לרבות בעלת חמש או שש או יותר⁸⁴, אבל אין צריך לעשות ציצית בכל החמש או השש כנפים, רק בארבע מהם⁸⁵. לפיכך כשעושה ציצית בבעלת חמש, מסתבר הוא שיעשה באותם הארבע כנפות המרוחקות בו זו מזו. דמסתבר שיש לעשות באותם שהם ניכרים ביותר מן השאר⁸⁶. ולא יעשה

⁸¹ שו"ע ונו"כ או"ח י יא

⁸² כמבואר במשנ"ב סק"ב, וכתב שם שאם הוא חוזר ומרבע אותו כנף, צריך להתיר את ג' הציציות הקודמות ולהזור ולקשרם משום תעשה ולא מן העשוי. בכף החיים ב כתב שאם נעשה הכנף עגול ונשארו בו הציצית, הטלית כשרה ומקיים בה מצות ציצית, כיון שבשעת תליית הציצית היתה בעלת ד' כנפות.

⁸³ מ"ב שם א

⁸⁴ שכן משמע לשון בה, כמו שהיא בין ארבע כנפות בין יותר. ואין לומר אדרבה, נרבה מאשר תכסה בה בעלת שלש, ונמעט מארבע בעלת חמש ויותר, כלומר ונאמר ארבע ולא חמש. דמסתבר למעט בעלת שלש, שהרי אין כאן ארבע כנפות והיכן נעשה ארבע ציצית, ולרבות בעלת חמש ויותר, שהרי בכלל חמש ויותר יש ארבע, ונוכל לקיים גדילים תעשה לך על ארבע כנפות וגו'.

⁸⁵ דהא ארבע דווקא כתיב, והרבוי דאשר תכסה, אינו מרבה אלא לחייב בעלת חמש למצות ציצית שהם ארבע, אבל לא לרבות לעשות ציצית בכל החמש, דמהי תיתי לרבות כל כך

⁸⁶ וי"א והוא דעת אליה רבה בשם ר"מ מינין ולחם המודות דהוא מדאורייתא ויש להחמיר אם אפשר אבל אם כבר נעשה בכנף הקרוב וא"א לתקן כגון שהגיע זמן תפלה יכול לסמוך על המקליו ולברך. מ"ב שם ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ה' ציציות שביון שאינו צריך עובר משום בל תוסיף⁸⁷. ויש פוטרם⁸⁸ ציצית בעלת יותר מארבע, לכן⁸⁹ אין לעשות בת ה' לכתחילה⁹⁰.

טלית שנקרעה ונעשתה בת חמש כנפות, לאחר⁹¹ שמתקן אותה להיות בת ארבע כנפות, צריך להתיר את הציציות ולחזור ולקשרם משום תעשה ולא מן העשוי. ויש אומרים⁹² שאמנם לכתחילה ראוי להטיל את הציצית רק לאחר התיקון, אבל בדיעבד שכבר תלויים הציצית אין צריך להתירם לאחר התיקון.

טליתות קטנים שלנו שיש בית הצואר מ"מ רוב סתום, והולכים אחר הרוב ודנין אותו כאילו הוא סתום, ונמצא שאין כאן אלא ארבע כנפות. ומיהו אם אירע שרוב פתוח יעגל את הבר⁹³.

יב. מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן

זמן⁹⁴ קריאת שמע של שחרית, משיראה את חבירו שרגיל עמו קצת, ויכירנו. כמו אורח שמגיע לפעמים ברחוק ד' אמות, ויכירנו. אך מצוה מן המובחר קודם הניץ החמה כדי לסמוך גאולה לתפילה. שאם יתחיל לקרותה משיכיר את חבירו, יעבור זמן רב עד הניץ. ותפילת שמונה עשרה עיקר זמנה בניץ. וזוהי דעת הרשב"א והרא"ש.

⁸⁷ אם התך אחת מהם כשרה אך שישארו הד' כנפות המרוחקות בציצית. מ"ב שם ד
⁸⁸ דעת הבי"ח.

⁸⁹ מ"ב שם ג

⁹⁰ כתב בשו"ת הרי"מ א שמה שכתב הבי"ח שאין לעשות טלית בת חמש כנפות, לכאורה היינו כדי לקיים מצות ציצית לכל הדיעות, אבל ללבוש את הבגד ממנ"פ מותר, שאם הוא חייב בציצית הרי יש ציצית בד' הכנפות, ואם הוא פטור, ודאי שמותר ללבושו. אולם כיון שאי אפשר לברך עליו משום הספק אם הוא חייב בציצית או לא, א"כ ממילא אסור ללבושו, שאסור ללבוש ציצית בלא ברכה. אולם אם מברך על טלית אחר ופוטר הטלית של בת חמש, מותר ללבושה.

⁹¹ כף החיים ז

⁹² תורת חיים סופר (סק"א), מקור חיים (לחיות יאיר), כיון שמעיקר הדין נקמינן בהשיטות דבעלת חמש חייבת בציצית, ורק לכתחילה חיישינן לשיטות המחמירים.

⁹³ מ"ב שם ג

⁹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח נח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אמנם יש דעות בראשונים שעיקר זמן קריאת שמע הוא סמוך להנץ החמה, שאז זמן קימה לרוב בני אדם.

ודעת הרמב"ם שזמן ק"ש הוא דוקא לפני הנץ. וזמן משיכיר או משיראה את חבירו נאמר רק לגבי תפילין.

ולפיכך אפילו מי שאין באפשרותו להתפלל ותיקין, יקרא קריאת שמע בלבד סמוך לנץ החמה לצאת דעת ראשונים אלו⁹⁵, אפילו אם אינו לבוש בטלית ותפילין, דעת הרמב"ם (פ"א מהל' ק"ש הי"א) שעיקר זמן ק"ש קודם הנץ החמה, ואינו רק לענין ד'מצוה מן המובחר', אלא מדינא כן הוא לכתחילה, ולאחר הנץ החמה זמנה רק בדיעבד ולא לכתחילה.

ברכות ק"ש לפני ג"כ אין לומר קודם זמן משיכיר את חבירו⁹⁶

דעות רבות נאמרו בזמן זה יש אומרים שהוא 66 דקות לפני הנץ. וי"א כי לא נוכל ליתן זמן מוגבל, כי הכל לפי המקומות והזמנים⁹⁷. ויש שכתבו שהוא 52 דקות קודם הנץ החמה. וי"א שעה קודם הנץ החמה. וי"א 40 דקות⁹⁸.

ומנהג ארץ ישראל לנהוג שהוא שעה קודם הנץ⁹⁹ וראוי לנהוג לחומרא במקום האפשר שהוא 40 דקות קודם.

**יג. וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' שקולת מצוה זו
כנגד כל המצות כולן... ורשב"י אומר כל הזריז במצוה
... כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית
בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחיזוק שלא יחטא**

כבר התבאר במסכת נדרים דף כה: ושבועות דף כט. שאף על פי¹⁰⁰ שאין אדם חייב לקנות טלית בת ארבע כנפות כדי שיתחייב בציצית, אלא דוקא

95 בשו"ע הרב (סעי' ד')

96 ועיקר סוגית זמן ברכות ק"ש יבואר להלן דף י"א

97 דעה ראשונה הא דעת הפמ"ג סי' נח ודעה שניה דעת הכף החיים שם מובא בשו"ת מנח"י ח"ט, ט

98 כל דעות אלו מובאות בעולת תמיד לר' שמואל הומינר פ"ב ובמ"ב יצחק יקרא (יה ס"ק ט) כתב מו"ר אביגדור נבנצאל שליט"א שדעת הגר"ש אורבך שהוא פחות מחימישים דקות לפני הנץ החמה ובספר ישא יוסף (או"ח סי' ד) כתב בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל להחמיר שהוא 30 דקות קודם הנץ

99 הגר"מ טוקצינסקי בספר ארץ ישראל ח"א סי' ב אות ד'

100 טור שו"ע ונו"כ או"ח כד א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אם רוצה להתכסות בטלית בת ד' כנפות חייב להטיל בה ציצית, מ"מ טוב ונכון להיות כל אדם זהיר וזריז במצות ציצית שיהיה לו בגד קטן מצוייץ שילבש אותו כל היום¹⁰¹, כי עיקר מצותה על זכירת המצות ובכל שעה ובכל רגע צריך לכך¹⁰², דוגמא לדבר כאדם המזהיר לחבירו על ענין אחד שקושר קשר באזורו כדי שיזכרנו וע"כ יש בה ה' קשרים כנגד ה' חומשי תורה וד' כנפים שבכל צד שיפנה יזכור. ולא ילך ארבע אמות בלא ציצית¹⁰³.

¹⁰¹ בספר מקור חיים להחויי כתב שמשמע מדברי השו"ע שאפילו יש לו טלית מצוייצת ואינו לובשו אינו עובר בעשה. אך מדברי רש"י בשבת קלא: משמע שבאופן כזה עובר בכל יום בעשה, ואפילו הטלית אינה מצוייצת אלא שיש לו חומי ציצית בביתו ג"כ עובר בעשה. וכתב דאמנם מדברי התוס' במנחות (מד ע"א ד"ה טלית) לא משמע כן אך מי ירים ראשו נגד דעת רש"י. אמנם אם אין לו ציצית רק בגד בלבד החייב בציצית, אינו עובר בעשה אבל הוא מנודה לשמים בכך שאינו מחזר אחר ציצית. ואם אין לו כלל בגד החייב בציצית הוי רק מדת חסידות לקנות בגד כזה ולהטיל בו ציצית. גם בארצות החיים (המאיר לארץ סק"א) הביא דעת כמה ראשונים שאם יש לו טלית מצוייצת חייב ללבושה. ועוד הביא להוכיח כן ממה שכתב הרמב"ם שהנשבע שלא יתעטף בציצית, נחשב כנשבע לבטל את המצוה, ולכאורה הרי אינו מחוייב ללבוש בגד שיש בו ארבע כנפות, אלא ע"כ שאם יש לו בגד כזה מצוייץ, הרי הוא מחוייב להתעטף בו.

¹⁰² במ"ב כא מו מהאריז"ל שעל פי הסוד יש לשכב בלילה בטלית קטן. עיין מג"א שם (סק"ב) שהאריז"ל הוכיח כן מהגמ' במנחות (מג ע"ב) שאמר דוד המלך בכניסתו לבית המרחץ אוי לי שאעמוד ערום בלא מצוה, משמע שבלילה לא היה ערום ממצות כיון שישן במ"ק. ובאר"ר שם (סק"ד) כתב דמעם האר"י כדי שלא יהא אפילו רגע אחד בלא מצות ציצית.

¹⁰³ מ"ב ח א, והוא בגמ' שבת (ק"ה ב) אמר רב נחמן תיתי לי דקיימית מצות ציצית, ופירש"י (ד"ה דקיימתי) שלא הלך ארבע אמות בלא ציצית. ובב"י (סימן יג) הביא בשם שו"ת הרא"ש (כלל ב סימן ט) שאם אינו רגיל לילך ארבע אמות בלא ציצית, ראוי לו לסמוך על החזקה ולצאת בשבת לרה"ר כשהוא לבוש בציצית אף אם לא בדק החושים קודם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ולפחות יזהר שיהיה לבוש ציצית בשעת התפלה וקריאת שמע ואיתא בזוהר¹⁰⁴ פ' שלח לך שהקורא ק"ש בלי ציצית מעיד עדות שקר בעצמו¹⁰⁵, שקורא פ' ציצית ואינו מקיים המקרא¹⁰⁶.

וגדולה מצות ציצית ששקולה כנגד כל המצות דכתיב (במדבר טו פסוק לט) וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יקוק ציצית עולה ת"ר וח' חוטין וה' קשרים י"ג הרי תרי"ג אף על פי שהוא כתוב חסר יו"ד מפרש בתנחומא ג"פ כתיב ציצית בפרשת ציצית וחד מינייהו לציצית שדי ל' לכולהו והיא משלמת המנין.

רשב"י אומר¹⁰⁷ כל הזהיר בציצית זוכה ורואה פני שכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתוב התם את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד.

ריש לקיש אמר כל הזהיר במצות ציצית זוכה שמשמשים לו ב' אלפים וח' מאות עבדים¹⁰⁸ שנאמר (זכריה ח פסוק כג) כה אמר ה' צבאות פימיהם ההמה

¹⁰⁴ גם בראשונים מצאנו כדברי זוהר. רבינו יונה באגרת המוסר אות ו' כתב ו'לעולם הוי זהיר במצות ציצית ותפילין כי מי שקורא ק"ש זולתם כאלו מעיד עדות שקר בעצמו, וכ"כ המאירי בברכות (יד ע"ב), וכן הביא הב"ב בסימן סו בשם שבלי הלקט

¹⁰⁵ אמנם התוס' בברכות (יד ע"ב ד"ה ומנח) כתבו שיכול לקרוא ק"ש בלא ציצית, ואינו דומה לתפילין שאם אין לו בגד החייב בציצית פטור מציצית לא הוי מעיד שקר. וכ"כ באבודרהם (דיני ק"ש) ובמאירי (ברכות יד ע"ב). ועיין בספר ובחרת בחיים (להגר"ש קלוגר סימן כח) ובערוך השולחן (סימן ח ס"א) כתב דמשמע מלשון זוהר דרוקא אם לובש בגד בלא ציצית הוי מעיד שקר [מלבד שעובר בעשה]. וכ"כ בשו"ע הרב (בהג' ריש סימן ח). ועיין חי' רע"א בהג' לשו"ע סימן יח (על המג"א סק"א) כתב שלדברי זוהר אין להסיר המלית קמן בלילה לפני שקורא ק"ש של ערבית כדי שלא יהא מעיד עדות שקר בעצמו, וכן כתב בהגהותיו על הדרך החיים (דיני מי החייבים בציצית). ומבואר מדבריו שסובר דלזוהר גם אם אינו לובש בגד של ד' כנפות בשעת ק"ש הוי כמעיד עדות שקר בעצמו. וכן משמע מדברי המשנ"ב כאן. וכ"כ המהרש"א (ע"ז ד ע"ב ח"א ד"ה לא) והשפת אמת (שבת לב ע"ב ד"ה בתו"י), וכן משמע מדברי הפמ"ג (סימן סו בא"א סק"ד).

¹⁰⁶ שו"ע ונו"כ שם ומ"ב ג.

¹⁰⁷ שו"ע ונו"כ שם ו בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ד סימן ד כתב שכיון שנהגו כל ישראל ללבוש בגד החייב בציצית, אסור לשום אדם לעבור על זה, שלא גרע מכל מנהג שחייבין לקיים משום שמע בני וכו' ואל תמוש תורת אמך, אף אם אינו מנהג של קיום מצוה, וכל שכן מנהג זה שיש בו גם קיום מצוה. ועיין עוד בציין אליעזר (ח"ח סימן ד).

¹⁰⁸ בפרק במה מדליקין (שבת לב:) ופירש רש"י בכנף איש יהודי בשכר הכנף יחזיקו בכנף עשרה אנשים מכל לשון הרי שבע מאות לשבעים לשון וארבע כנפות יש לו הרי אלפים ושמנה מאות. וכתוב בנמוקי יוסף (הל' ציצית יד): וזה מפני שיכירו בזמן ההוא כמה גדולה מצוה זו וכי היא שהגינה עלינו בגולה ומביאה אותנו לחיי העולם הבא. ב"י שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשנות הגוים והחזיקו בכנה איש יהודי לאמר
נלכה עמכם פי שמענו אלהים עמכם.

וכל המבטל¹⁰⁹ מצות ציצית עליו נאמר (איוב לח פסוק יג) לאהז בכנפות
הארץ וינערו רשעים ממונה

בכל עת יהיו בנדיף לבנים (קהלת ט פסוק ח) זו מצות ציצית¹¹⁰, ושמן על
ראשך אל יחסר זו מצות תפילין ראב"י אומר כל מי שיש לו תפילין בראשו
ובזרועו ומזוזה בפתחו וציצית בבגדו מובטח לו שלא יחטא שנא' (קהלת ד
פסוק יב) והחוט המשלש לא במהרה ינתק שהרי יש לו מזכירין רבים והן
הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, ואומר (תהלים לד פסוק ח) הנה
מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם.

חייב אדם¹¹¹ להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד¹¹², וכל זמן שיכנס
ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקדוש ב"ה ויזכור אהבתו ויעור משנתו
ושניותיו בהבלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא
ידיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים.

הלכתא למשיחא

¹⁰⁹ עיין בספר חרדים בהקדמה כי מצות ציצית שהיא מזכרת כל המצות היא סימן לחרב ה' מלאה דם להנקם
מהרשעים הפושעים בו כדכתיב אם שנותי ברק חרבי לי נקם ושלם ולכן כל איש יפחד ויירא וילבש חרדה
וישמו' מעבור מצותו כמפני חרב

¹¹⁰ לפי שאמרו רז"ל ויעבור ה' על פניו ויקרא, נתעטף הקדוש ברוך הוא במליתו, וכתיב לבושיה כתלג היור,
מכאן שהטלית עם ציצית שמתעטף בו יהיה לבן, ונכון הוא. ב"ח. וכ"מ למהר"י ברונא בתשובה כ"י (סי' ע"ג)
מנע שלא לעשות טלית משאר גוונים כי אם לבן. שיירי כנסת הגדולה שם. ונראה לי פירושו שהציצית הם
התכלית והגמר של טלית והוא מכונה בשם לובן כי אם אין בו ציצית אין מצוה בלבישת הטלית וק"ל. וזה
לשון נמוקי יוסף סוף הלכות ציצית (יד: ד"ה לבנים) זה מצות ציצית שמלבן תמיד בטהרת הגוף והנפש שלא
לתור אחרי לבו ואחרי עיניו. פרישה שם.

¹¹¹ רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרקו הלכה יג

¹¹² אפילו נשים, ואף בלילה. או"ש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

יד. מה נשתנה תכלת ... מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד

תכלת האמורה בתורה¹¹³ בכל מקום היא הצמר הצבוע כפתוך שבכחול, וזו היא דמות הרקיע¹¹⁴ הנראית לעין השמש בטהרו של רקיע¹¹⁵, והתכלת האמורה בציצית¹¹⁶ צריך שתהיה צביעה צביעה ידועה שעומדת ביופיה ולא תשתנה וכל שלא נצבע באותה צביעה פסול לציצית אף על פי שהוא בעין הרקיע, כגון שצבעו באסטים או בשחור או בשאר המשחירין הרי זה פסול לציצית, רחל בת עז צמרה פסול לציצית.

הלכה למעשה

טו. גדול עונשו של לבן יותר מעונשו של תכלת

¹¹³ רמב"ם הלכות ציצית פרק ב הלכה א

¹¹⁴ כתב בן משום דתניא בפרק התכלת (מנחות מ"ג) מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר וכתוב אבן ספיר דמות כסא. כס"מ שם. ופי' רש"י מה נשתנה תכלת שיחדו הקדוש ברוך הוא למצוה זו דומה לים שנעשו בו נסים לישראל וים לרקיע ורקיע לכסא הכבוד ומתוך כך זוכר מן התכלת את הקדוש ברוך הוא היושב על כסא ועוד נאה לישראל שיהא כסאו עליהם שנאמר ותחת רגליו וכו' דהיינו רקיע וכתוב ספיר ובכסא כתיב ספיר אלמא רקיע כבמהוה כסא ותכלת לים וים לרקיע ואנן קחזינן ע"כ והתוס' ז"ל מחקו הגירסא שלפנינו רקיע דומה לכסא אלא הכי גרסו רקיע דומה לספיר דהכי כתיב קרא והכי נמי גרסינן בחולין וכו' וכן היא גירסת הרא"ש ז"ל והלחם המודות כתב שם דרש"י גופיה גרים הכי בחולין ע"כ אמנם הר"ף ז"ל גרים כגירסאות שלפנינו רקיע דומה לכסא הכבוד עיין שם. מעשה רקח

¹¹⁵ פירוש ד' כנפות נגד פינות עולם. תכלת דומה לים, וים לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, וזה הוא כורסא דדין ביה דיני נפשות, וזה הוא רצועה דאב לוקה ביה ברא. עטרת זקנים סימן כד ס"ק א ובכ"ח הביא בשם הזוהר [במדבר קעה, א] שעל ידי זכרון כסא הכבוד ששם מקום הדין יהיה יראת ה' על פניו, וכיון דכתיב וראיתם אותו וזכרתם, ראוי לזכור. לכן אף על פי שאין לנו תכלת, מ"מ יזכור אותו בכרכתו ועל ידי זה יתן אל לבו אימת הדין ע"ש:

¹¹⁶ שמעות לשון זה דשאר תכלת הנזכר בבגדי כהונה כשר באסטים אף על פי שאינו מתקיים ובעת שיכהה יפסל ודלא כמ"ש המל"מ פ"ח מהל' כלי המקדש הי"ג. ולא ידעתי מאי פסקא דהמל"מ ואנו לא מצאנו דין זה רק בציצית ואף על גב דטעימה משמע במנחות דף מ"ב ע"ב דרבי חנינא בן גמליאל דריש כליל תכלת דפוסלת בבגדי כהונה מ"מ דיני דם חלזון ולשמה רק בציצית. עיין קרבן אהרן מצורע סוף פ"א באריכות. ועיין מ"ש רבינו פי"א מהל' צרעת ה"א בדין טעימה דשני תולעת. מרכבת המשנה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

קשה עונש¹¹⁷ מי שאינו מניח לבן בציצית¹¹⁸ יותר מעונש שלא הניח תכלת לפי שהלבן מצוי לכל והתכלת אינו מצויה בכל מקום ולא בכל זמן¹¹⁹ מפני הצבע שאמרנו.

טז. חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך רב חייא בריה דרב אויא בשבתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי

חייב אדם¹²⁰ לברך מאה ברכות בכל יום. והטעם לפי שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל תיקן דוד ע"ז לברך מאה ברכות בכל יום¹²¹.

¹¹⁷ רמב"ם שם הלכה ט

¹¹⁸ ובכלל זה לבדוק חוטי הציציות קודם שיברך כדי שלא תהא ברכתו לבטלה ולא קיים מצות ציצית ובעטרת זקנים כתב שיש להחמיר ולברוק את הטלית כשקופלו כמו בסכין של שחיטה כדי שיהא חזקתו ברוק ע"כ וכ"כ הרב ב"ח שם מעשה רקח שם

¹¹⁹ מצוה להביא לבן ותכלת ויעשה אימתי כשהוא תכלת ועכשיו אין לנו אלא לבן שהתכלת נגנו. במדבר רבה (וילנא) פרשה יז סימן ה (פרשת שלח) ובעונותינו מומן שנתפורנו אין לנו תכלת ואין אנו יודעים מזה כלל וכל ציצית שלנו לבן ומ"מ אנחנו מקיימים המצוה כתקונה דכבר נתבאר דהתכלת אינו מעכב את הלבן ולכן מי שמבטל מצוה זו עונשו מרובה ודע שזה שנים ספורות שאחד התפאר שמצא החלזון ועשה ממנו תכלת והמשיך אחריו איזה אנשים אך לא היה לו שומע מגדולי הדור ומכלל ישראל ונתבטל הדבר עד כי יבא גואל צדק במהרה בימינו, אמן. ערוך השולחן אורח חיים סימן ט סעיף יב. בפרי עץ חיים (שער הציצית פ"ד), כי בחינת הציצית שהיו נוהגים בזמן שבית המקדש היה קיים, שהיו כל הציציות מן הז' חוטים לבנים, וחוט אחד של תכלת. אבל לאחר החורבן הם הכל חוטי לבן ואין לנו תכלת וכו'. וכתב עוד (בפ"ה): כי האמת היא שבזמן הזה אחר החורבן, אין בנו כח להטיל תכלת, כי אין אנו משיגים. ע"כ. ויש שפירשו, שבזמן שהיו ישראל בגלותם איש תחת גפנו ותחת תאנתו, היו צריכים לתכלת כדי להזכיר ליראה את ה', אך עכשיו אין אנו צריכים לתכלת, כי בלא זה לבבות ישראל נכנעים מגודל הצרות העוברים עלינו. ואדרבה צריך חוט לבן להזכיר שאעפ"כ חסד הבורא עלינו ולא יעזבנו לנצח. וראיתי שמציינים לדברי הגאון ר' שמשון מאוסטרופולי שכתב בשנת הת', בזה"ל: כתב האר"י ז"ל שאחר החורבן אין לנו תכלת, כי לאחר החורבן נגנו אור החכמה ואין לנו אלא לבן שהוא מבינה, והתכלת שהוא מחכמה אין לנו. והנה זה ימשך עד שנת ת"ר לאלף השישי, כי בשנת ת"ר יתחיל אור החכמה להאיר, כמאמר הוזהר הקדוש (פרשת וירא): ובשית מאה שנין לשתאיה יפתחון תרעין דחכמתא וכו', והנה אז יקום אחד משרשה ובכח התורה שהיא ממש אור החכמה, ויברר וילבן מציאת התכלת ודיניו מכל סוג, וגם יתקין הרבה דברים, ואחד מהם יהיה שיחזיק את השמיטה בסוד ושבתה הארץ, ובודאי הגדולים שבדורו יסכימו על זה במהרה, וה' יכפר בעדי שגיליתי זה". ע"כ. ועיין עוד ילקוט יוסף ציצית ותפילין הערות סימן ט – איזה בגדים חייבים בציצית אות ב

¹²⁰ שו"ע ונו"כ מו ג

¹²¹ מ"ב שם יד. מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. תיבת "מה" הולכת על מאה ברכות כמ"ש רז"ל ע"פ ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך אל תקרי מה אלא מאה, וזהו ע"י מה הם מאה ברכות טובו אוהליך יעקב יסתלק המות אשר טומאתו חמורה שמטמא באהל, גם ע"י מה הם מאה ברכות תזכה בארץ הלזו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

והשבון הברכות הקבועות שאדם מברך בכל יום, עולים ליותר ממאה ברכות¹²². ואף בימי תענית ישלים מאה ברכות.

בשבתות וימים טובים שחסר ממניין מאה ברכות¹²³, ישלים מניין מאה ברכות באכילת פירות ומגדנות, ובהרחת בשמים הטעונים ברכה. ויש אומרים שבשבת משלים ממילא המניין כששומע ברכות קריאת התורה וההפטרה שמברכים העולים לתורה, ועונה אחריהם "אמן". ויש אומרים שדוקא אם אינו יכול להשלים הברכות באכילת פירות ומגדנות ובהרחת בשמים, יסמוך על ברכות העולים לתורה.

ובכל ענין יזחר שלא יכניס עצמו אף בשבת לספק איסור ברכה שאינה צריכה, מפני שאיסור זה שייך גם בשבתות וימים טובים. ויש להחשיב היום לענין חיוב מאה ברכות, משקיעת החמה של ערב שבת עד מוצאי שבת. ואם האריך בסעודה שלישית עד אחר צאת הכוכבים, מצטרפות הברכות שמברך בסעודתו עם ברכת המזון לכלל חשבון

שנעשית משכנותיך ישראל שלך היא ע"י הברכה, וכמ"ש והארץ נתן לבני אדם היינו לאחר ברכה וזהו שאמרו רז"ל חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, וזו היא תקנת דוד הע"ה ע"י מעשה שהיה, שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל ולא היו יודעים על מה ועל מה היו מתים עד שחקר והבין ברוה"ק ותקן לברך מאה ברכות בכל יום וסר המות, ורמז לדבר נאם הגבר הוקם ע"ל בני מאה, וארז"ל סמך למאה ברכות מן התורה בפסוק ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה', אל תקרי מה אלא מאה, והן הן מאה ברכות שהם ליראה את ה' ולאהבה אותו ולזכרו תמיד ע"י המאה ברכות שמברך בכל יום. ואע"ג שכל הברכות אנשי כנסת הגדולה שהם עזרא הסופר ובית דינו תיקנום אל תסבור לומר שמימות משה רבינו ע"ה עד כנה"ג לא היו מברכים כלל, דדבר זה לא יתכן אך הענין הוא כמו שהיה בתפילה דקודם אנשי כנה"ג היה כל אחד מסדר תפילתו כפי צחות לשונו עד שבאו אנשי כנה"ג ותקנו י"ח ברכות על הסדר שיהיו ערוכות בפי הכל בשוה, וכן היה ענין הברכות שהיה כל או"א מברך ומסדר ברכותיו כפי צחות לשונו ובאו אנשי כנה"ג ותקנו נוסח כל הברכות שיהיו ערוכות בפי הכל בשוה, וכמ"ש הרב ידי אליהו גאליפפה ז"ל דף ב' יע"ש, וקודם דאתא דוד הע"ה לא היו מדקדקים לברך כל או"א מאה ברכות כפי צחות לשונו הן בדרך תפילתו והן ע"פ הנאותיו אלא כאשר יזדמן, יש מברך עשרים ברכות יש ארבעים יש ששים או יותר, עד שבא דוד הע"ה ותקן לברך כל או"א מאה ברכות בכל יום, אך עדיין אין הנוסח שוה ואתו כנה"ג ותקנו נוסח שוה לכל אדם. בן איש

חי שנה ראשונה פרשת בלק הקדמה

¹²² כיצד בלילה כשהולך לישן מברך המפיל ובשחר מברך ענט"י ואשר יצר ועוד ט"ז ברכות בברכת השחר וג' ברכות על התורה [לדעת הרמ"א לקמן בסי' מ"ז סעיף ו' בהג"ה] הרי כ"ב וברכת ציצית ותפילין הרי עוד שלש לפי מנהגינו שמברכין שתים על התפילין הרי כ"ה וברוך שאמר וישתבח הרי עוד שתים וברכת ק"ש שחרית וערבית עם ברכת יראו עינינו שמנה הרי ל"ה ונ"ז ברכות דג' תפלות הרי צ"ב ובשתי סעודות שסועד אחת ערבית ואחת שחרית יש ט"ז ברכות כי בכל סעודה יש ח' ברכות על נט"י והמוציא וד' ברכות שבבהמ"ז וכשהוא שותה כוס בבהמ"ז מברך לפניו ולאחריו הרי בס"ה ק"ח ברכות וא"כ אף ביום התענית שחסר לו סעודה אחת ג"כ מקיים ק' ברכות. מ"ב שם

¹²³ חסר לו י"ג ברכות מהמאה וכדאיתא במ"א. מ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

מאה ברכות של יום שבת, ורק אם התפלל ערבית של מוצאי שבת, אין הברכות שמברך לאחר מכן נחשבות בכלל מאה ברכות של יום שבת.
י"א שאף הנשים חייבות לברך מאה ברכות בכל יום¹²⁴.

יז. חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו הן שעשאני ישראל שלא עשאני אשה... שלא עשאני עבד

חייב אדם¹²⁵ לברך שלש ברכות בכל יום, ואלו הן: "שלא עשני גוי"¹²⁶, "שלא עשני עבד", "שלא עשני אשה".

וצריך לברך ברכות אלו בסדר זה דוקא. ובדיעבד אם הקדים וברך "שלא עשני אשה" קודם שיברך "שלא עשני גוי" ו"שלא עשני עבד", רשאי לברכן לאחר מכן. וכן אם הקדים "שלא עשני עבד" ל"שלא עשני אשה", רשאי לברכה לאחר מכן¹²⁷.

¹²⁴ ועיין בשו"ת שבט הלוי חלק ה' (חלק אורח חיים סימן כג), שכתב, שמפשות דברי הבית יוסף והפוסקים שהזכירו בכלל מאה ברכות ציצית ותפילין, משמע שנשים פטורות. ע"ש. הנה מרן הבית יוסף עצמו בכסף משנה (פרק ז' מהלכות תפלה הלכה יד), לא הזכיר ציצית ותפילין במנין מאה ברכות. וכן פסק שנשים חייבות בספר הליכות עולם חלק א' (פרשת וישב אות ט', עמוד נט). וכן כתב בספר ישיב משה טורצקי בשם הגרי"ש אלישיב. ועיין בשו"ת תשובות והנהגות חלק ב' (סימן קכט), שכתב לפטור הנשים משום דהוי מצוה שהזמן גרמא. וי"ל ע"ד. ודו"ק. ועיין בספר הליכות בת ישראל (סוף פרק יד), ובמה שהשיב עליו בספר ישיב משה (שם עמוד כ'). ועיין בשו"ת רבבות אפרים חלק ג' (סימן מז) שכתב שנשים פטורות, ועיין עוד בספר תורת השבת (פרק ו' הלכה י' ס"ק סא), ובשו"ת שבט הקהתי חלק א' (סימן סג).

¹²⁵ שו"ע ונו"כ שם טו
¹²⁶ ויזהר שלא יברך שעשני ישראל כמו שיש באיזה סדורים ע"י שיבוש הדפוס כי י"א שבוזה לא יוכל לברך שוב שלא עשני עבד ולא עשני אשה. מ"ב שם טו

¹²⁷ דלא כמגן אברהם ונתיב חיים וחיי אדם דשוב לא יוכל לברך שלא עשני עכו"ם ושלא עשני עבד כי אשה עדיפה משתיהן וממילא נכלל ההודאה כי בכלל מאתים מנה. וכן אם בירך שלא ע"ע לא יוכל לברך שלא עשני גוי כי עבד עדיף מגוי דחייב בקצת מצות. כיון שהרבה אחרונים חולקין בכל זה רש"ל וב"ח וכן הפרי מגדים לא הסכים לסברת המגן אברהם, וכן הט"ז חולק על שיטה זו, ועיין בחידושי ר' עקיבא איגר שהולק גם כן על המגן אברהם וכן הסכים הא"ר ודה"ח דיוכל לברך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

הנשים אומרות במקום "שלא עשני אשה": "ברוך שעשני כרצונו", י"א¹²⁸ שבלא הזכרת שם ומלכות, וי"א¹²⁹ בשם ומלכות¹³⁰. אבל שאר "ברכות השחר", (וכן "ברכות התורה"), מברכות הנשים בשם ומלכות כמו האנשים. ותאמר האשה: "שלא עשני גויה", ו"שלא עשני שפחה"¹³¹, ומנהג רבים בקהילות אשכנז שלר לשנות ותברכנה כמו הגברים¹³².

הגר אינו מברך "שלא עשני גוי", ואפילו נתגיירה אמו כשהיתה מעוברת, כל שלא היתה הורתו ולידתו בקדושה. אלא יברך "שעשני¹³³ גר". ויש חולקים שלא יברך¹³⁴ ומכל מקום מברך "שלא עשני עבד". ומי שהוא שבוי בידי הגוים, מברך: "שלא עשני עבד" בשם ומלכות. והסומא וכן הממזר, מברכים "שלא עשני אשה".

מנהג הספרדים לומר שלש ברכות אלו, בסוף "ברכות השחר" קודם "המעביר חבלי שינה". והאשכנזים נהגו לאומרם אחר "הנותן לשכוי בינה".

¹²⁸ וכהכרעת מטה יהודה סק"י, עבודת הקודש להחיד"א בקשר גודל סי' ה' אות כ"ג, בן איש חי פי' וישב אות י', כה"ח סקמ"א, משום שלא נזכרה נוסח ברכה זו בתלמודים (ואם כי הנותן ליעף כח מברכין בכל הקהילות כולם ולא כהכרעת השו"ע סעי' ו', היינו משום שהמקובלים סמכו ידיהם על ברכה זו לאמרה, עיין בן איש חי שם אות ח' וכה"ח סקמ"ז), וכן מצינו להכריע גם במקור חיים לחו"י סק"ד ובערוה"ש סעי' י"א "בגמרא לא נזכרה ברכה זו, וכמדומני שלא נהגו לברכה האידנא", ובליקוטי מהרי"ח כתב "כבר נתפשט המנהג לברך וכו' ומ"מ נראה דמהיות טוב תאמרנה אחר הברכה 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'".

¹²⁹ מדברי הט"ז (סוף סק"ד), והפרי מגדים (משבצות זהב סק"ד) נראה שסוברים שיש לברך ברכה זו בשם ומלכות, אף על פי שלא נזכרה בתלמוד

¹³⁰ בספר עלי שור (חלק ב עמ' שנא) כתב וז"ל: 'ואין הכוונה בכריאת האשה לומר שאין לאשה ברירה אלא להשלים עם גורלה, שכן רצה ה' יתברך. הגר"ח מוולוז'ין (רוח חיים סוף פרק ד) כתב כי נוסח ברכה זו כנוסח הקדיש 'בעלמא די ברא כרעותה'. והכוונה שם, שאמנם העולם הגשמי הוא עולם שפל, אבל הקדוש ברוך הוא רצה שיתגדל ויתקדש שמו דוקא מהעולם השפל הזה. ועל דרך זה כאן, אמנם האשה מעלתה בעיקר בבחינת מקבל [שמירה, המתבטאת במצוות 'לא תעשה'], אך רצה הקדוש ברוך הוא כי דוקא ע"י בחינה זו, תתגלה מלכותו בעולם. ובישועות יעקב (על שו"ע מו ה) כתב דבכריאת האיש הקדוש ברוך הוא נמלך במלאכים, משא"כ בכריאת האשה שנבראה ברצונו בלא שנמלך במלאכים, ולכן מברכת 'שעשני כרצונו' שבזה התייחדה.

¹³¹ החיד"א בקשר גודל שם, בן איש חי שם, ונוסח זה לנשים מצינו גם בסידור יעב"ץ (אך כותב שיאמרוהו בלא שו"מ, ולא נהגו כן וכפי שהעיד החיד"א שם, דיחיד הוא בזה), ס' מעורר ישינים אות כ"ו, משמרת שלום שם.

¹³² כמ"ש באשל אברהם בומשאמש לא ראיתי בשום ספר שהנשים יברכו שפחה במקום עבד, ובכמה פוסקים מצינו בלשון עבד כלול גם שפחות וכו', ובס' מרא דשמעתא (מנהגי הגרמ"א פריינד זצ"ל) אות כ"ו שכן יש להורות, וכן המנהג הפשוט.

¹³³ דמיקרי עשייה כדכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן. מ"ב שם יח

¹³⁴ ומעמם דלא שייך לומר שעשני דהגיוור לא היתה כ"א מצד בחירתו הטובה שבהר בדת האמת. מ"ב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

